

La descompensació de l'amor

WIKIPEDIA

MARINA ESPASA

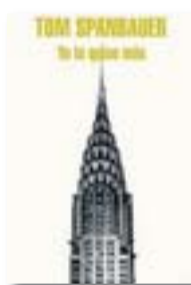
La literatura del lament té moltes possibilitats de guanyar-se lectors: és fàcil sentir empatia per aquell que ha patit i ja no sap quantes cicatrius porta al cor. Funciona si en el moment de la lectura pensem que som els més desgraciats del món i, per tant, ens tranquil·litza descobrir que hi ha algú altre que encara ho és més, i funciona també si som del tot feliços i fruïm asseguts còmodament al sofà passant pàgines en què el protagonista anuncia els pitjors mals d'amor. En tots dos casos l'experiència oscil·la entre el dolor i el plaer i, per tant, ressona i se'n multiplica l'efecte. Nabokov deia que la millor lectura es produeix quan hi ha una certa distància entre l'obra i el lector, no prou grossa perquè el lector no pugui sentir, estremir-se o apassionar-se, però no tan petita perquè no pugui analitzar de manera intel·lectual com l'artis-

ta està construint el castell de cartes que és tota gran construcció literària. És a dir, creia que calia llegir no només amb el cap o no només amb el cor, sinó amb allò que els connecta, l'espina dorsal. I hi ha molts moments de *Yo te quise más* en què notem un calfred a l'espina dorsal, escenes d'autèntica revelació, com el moment en què el protagonista llegeix el seu destí als ulls de l'amic de l'ànima amb qui ha anat a fer una copa en un bar del Lower East Side: l'estimarà per sempre i sense cap possibilitat de ser correspost.

Perquè aquest és el gran tema del llibre: l'amor no correspost, i la profunditat a què pot arribar com a exercici ideal i solipsista. Sense l'intercanvi, sense la posada de peus a terra que representa tota relació real, l'amor és aquella bombolla que no fa més que engrandir-se a mesura que passa el temps i ningú no la punxa. El protagonista, el Ben, és un gai que en algunes fases de la seva vida s'ha definit com a bisexual, i ha tingut una sèrie

de relacions amb dones, però no aconsegueix estimar-les de la mateixa manera que estima els homes: les dones són infermeres, amigues, anelles on agafar-se quan el món s'enfonsa. El Ben s'enamora perdudament del Hank, un heterosexual irresistible que sent una estranya atracció pel Ben, el seu alumne a la universitat. En una de les millors parts del llibre es narra l'amistat entre els dos homes, cada vegada més íntima, per la Nova York dels anys 80: la irrupció de la sida, la mort de tants nois, el patiment, la joventut destrossada. Més tard apareix la Ruth, l'element que desequilibrarà la relació: els dos homes se n'enamoren de maneres diferents, però cap de les relacions que tinguin serà del tot satisfactòria, com si només poguessin encaixar, i encara de manera disfuncional, quan estan tots tres junts. Més tard també apareixeran les malalties, l'edat madura, tot allò que els amics negaven que passaria quan eren joves: "*¿Te acuerdas de todos aquellos locos que se paseaban por la calle hablando solos? Ahora tienen móvil!*".

El llibre està escrit d'una manera que reflecteix la història que explica, o més aviat la personalitat del protagonista: té una veu molt poderosa, que atrapa des de la primera línia fins a l'última, tot i que s'adreça a una segona persona que estem esperant conèixer i això no es resol al final. Té un estil característic, que abusa de les frases curtes, les reiteracions i els punts i a part, però és del tot identificable. L'estructura està molt descompensada entre la primera part –massa llarga i prolíxa– i la segona i tercera, que podrien ser molt més interessants del que són si tinguessin més espai. La trama avança fent salts endavant i endarrere en el temps en qüestió de poques línies, i la quantitat d'informació que s'avança funciona com a esquer per continuar llegint. No és perfecte, sovint peca d'un excés d'autocompassió, i per això s'allarga, però també titil·la a estones amb una emoció que està a punt de rebotar la pàgina. ♦♦

YO TE QUISE MÁS
TOM SPANBAUER
LITERATURA
RANDOM HOUSE
TRAD. CRUZ RODRÍGUEZ, JUIZ
490 PÀG. / 23,90 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

D'asteroides i campanes

Mark Twain, Jack London, Tolkien, Nabokov, Kundera, Flaubert, Shakespeare, Rimbaud o Orwell són noms coneguts d'escriptors. Però també, entre molts altres, són noms d'asteroides. Per exemple, en concret, l'asteroide Orwell és el número 11.020, el va descobrir l'astròleg txec Antonín Mrkos (1918-1996) el 1984 i no va dubtar a batejar-lo en honor de l'autor de la novel·la que porta aquest any per títol. A Barcelona també hi ha un asteroide molt literari, té forma d'editorial i aquest dijous va celebrar els seus primers deu anys de vida. Es tracta de Llibros del Asteroide, l'editorial al capdavant de la qual hi ha Luis Miguel Solano. Durant la celebració va afirmar que deu anys enrere, quan va començar l'editorial, els llibres ploraven, i que ara, deu anys més tard, continuen plorant. Una manera literària d'expressar l'estat de la indústria editorial, que, segons ell, ha combatut amb entusiasme. Vet aquí un editor que no vol que els llibres plorin. Deu haver trobat més o menys la manera de fer-ho perquè ha arribat a la primera dècada d'existència amb edicions de qualitat i un catàleg envejable, variat, recentment obert també al català i amb una característica que l'ha singularitzat: la recuperació de grans noms de la literatura europea i nord-americana dels anys 50 i 60 poc coneguts. Per molts anys.

PER QUI TOCA LA CÀMPANA?

L'altre aniversari que s'acosta és el trentè de l'editorial La Campana. Trenta anys són molts més que deu, òbviament. Segur que té el triple de mèrit aguantar tal com ha fet aquesta editorial, sota el mestratge de Josep Maria Espinàs i Isabel Martí. Compliran tres dècades amb una quantitat d'èxits acumulats, tant d'autors de casa com de fora, que fan creure en la validesa de determinades maneres de fer en aquest àmbit, llibres tractats amb detall, com si cadascú fos un producte especial. Per molts anys, també, per endavant!

Una societat normal com la que pretenem aconseguir ha de tenir de tot: grans editorials, mitjanes i petites. En aquest sentit, les independents de casa nostra que han aparegut en els últims anys (no les esmento per no deixar-me'n) estan aguantant, fermes, amb una força que diu molt de l'entusiasme de què parlava Solano dijous passat al vespre.

Volem tancar aquesta temporada (ens retrobarem al setembre!) amb una mica d'optimisme, encara que sigui com a excepció. ♦♦

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

'Soy Pilgrim'
TERRY HAYES
Salamandra
Trad. C. Martín

En una plaça de l'Àrabia Saudita, un home és executat sota un sol de justícia i un noi de catorze anys –el seu fill– ho observa. Una dona apareix morta en un hotel de Manhattan. Un expert en biotecnologia és trobat sense vida en un abocador. *Soy Pilgrim* connecta tots els crims.

POESIA

'Blau tinta'
PEPA PUIGDEVALL
Viena

Pepa Puigdevall (Santa Coloma de Gramenet, 1945) presenta el seu tercer poemari, que arriba cinc anys després de *Pa perdut* i vint més tard que *Força major*. *Blau tinta* és un compendi de la saviesa lírica acumulada durant tota una vida: "Es pon la nit / rel·lisca i s'ajeu / com si no tingués destí".

INFANTIL

'Brisca'
ANDREU MARTÍN
Editorial Cruïlla

On ha anat a parar la Brisca, la gosseta de la Paula? S'ha perdut al bosc, passen els dies i l'animal no torna a casa. A la zona on viu la Paula es comença a parlar d'una colla de gossos salvatges que ataquen els animals i les persones. El nou llibre d'Andreu Martín està il·lustrat per Ramon Rosanas.